Uchwała Nr IX/111/2024
Rady Miejskiej w Jaworznie

z dnia 19 grudnia 2024 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Jaworznie na lata 2024-2030

Na podstawie art. 12 pkt 11 w związku z art. 92.ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r., poz. 107), art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r., poz. 1465 z późn. zm.), art. 6 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 pkt 1 oraz art. 6 ust. 4 pkt 2 i pkt 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r., poz. 1673)

Rada Miejska w Jaworznie
uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Jaworznie na lata 2024-2030, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Jaworzna.

§ 3

Traci moc uchwała Nr XLVII/622/2022 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 25 października 2022 r. w sprawie Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Jaworznie na lata 2022-2030.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej w Jaworznie

Michał Kirker

Załącznik do uchwały Nr IX/111/2024
Rady Miejskiej w Jaworznie
z dnia 19 grudnia 2024 r.

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ W JAWORZNIE NA LATA 2024-2030

Jaworzno
źródło energii

Jaworzno, 2024 r.

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE……3

II. DEFINICJA POJĘĆ……5

III. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ……7

IV. CEL PROGRAMU I OBSZARY DZIAŁAŃ……18

V. ADRESACI PROGRAMU……19

VI. REALIZATORZY PROGRAMU……19

VII. ZADANIA PLANOWANE DO REALIZACJI……20

VIII. ZAKŁADANE REZULTATY PROGRAMU……23

IX. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU……23

X. RAMY FINANSOWE……24

XI. POSTANOWIENIA KOŃCOWE……24

Załącznik nr 1: Program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową dla miasta Jaworzna.

Załącznik nr 2: Program psychologiczno – terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową dla miasta Jaworzna.

I. Wprowadzenie

Przemoc domowa jest zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie. Jest jednym z problemów społecznych, który wymaga podejmowania działań przeciwdziałających zjawisku przemocy. Występuje we wszystkich środowiskach oraz w każdej grupie społecznej niezależnie od wieku, pochodzenia, wykształcenia, majątku. Wpływ na stosowanie przemocy może mieć zarówno dziedziczenie wzorca przemocy, jak również nadużywanie lub uzależnienie od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych. W dzisiejszych czasach wymaga się zdecydowanej postawy wobec osoby stosującej przemoc domową. W naszym mieście od wielu lat staramy się, by świadomość ludzi i ich konsekwentny sprzeciw wobec przemocy domowej wzrastał i powodował, że liczba osób, które doświadczają krzywdy ze strony najbliższych była jak najmniejsza. Przeciwdziałanie przemocy to nie tylko bezpośrednia interwencja wobec osoby stosującej przemoc wobec najbliższych, ale również szereg działań poprzedzających, zwanych profilaktyką. Praca w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej wymaga dużej wiedzy na temat mechanizmów działania przemocy, konsekwencji i współpracy interdyscyplinarnej.

Rodzina to „najważniejsza, podstawowa grupa społeczna, na której opiera się całe społeczeństwo". Aby prawidłowo mogła wypełniać swoje zadania musi funkcjonować prawidłowo. Jednym z zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania rodziny jest przemoc domowa. Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 02 kwietnia 1997 r. instytucja rodziny, definiowana w systemie praw człowieka jako naturalna i podstawowa komórka społeczeństwa jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej.

Przeciwdziałanie przemocy domowej jest działaniem mającym na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym krzywdy ze strony najbliższych. System przeciwdziałania przemocy w Polsce regulowany jest przede wszystkim ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r., poz. 1673), zwanej dalej „Ustawą". W myśl w/w ustawy pod pojęciem przemocy można rozumieć „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osób doznających przemocy, w szczególności:

- narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną,
- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej".

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 06 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta" wyróżnia się następujące formy przemocy domowej: przemoc fizyczną, przemoc psychiczną, przemoc seksualną, przemoc ekonomiczną, przemoc za pośrednictwem komunikacji elektronicznej, inny rodzaj zachowań np. zaniedbanie, niezaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych, psychicznych i innych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie, pozostawianie bez opieki osoby, która z powodu choroby, niepełnosprawności lub wieku nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, zmuszanie do picia alkoholu, zażywania środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków i inne. Zgodnie z nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej zmianie uległy dotychczasowe pojęcia - „przemoc w rodzinie" została zastąpiona „przemocą domową", „ofiara" to teraz „osoba doznająca przemocy domowej", a „sprawca" to „osoba stosująca przemoc domową".

Ustawa zobowiązuje do prowadzenia działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej na wszystkich szczeblach administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego.

Zgodnie z Ustawą, do zadań własnych gminy należy:

1) opracowywanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej,
2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową,
3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia,
4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Jaworzno, jako miasto na prawach powiatu, w obszarze swoich działań przeciwko przemocy domowej ma obowiązek prowadzenia:

1. Programu korekcyjno – edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową, który stanowi załącznik nr 1 do Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Jaworznie na lata 2024 - 2030. Działania korekcyjne wobec sprawców przemocy domowej są realizowane w Jaworznie od 2006 roku. Osoby doświadczające przemocy oraz osoby stosujące przemoc, wymagają specjalistycznej pomocy i sprawnie funkcjonującego systemu działającego interdyscyplinarnie, który pomaga przywrócić zaburzoną przez występowanie przemocy równowagę w rodzinie. Duże znaczenie w przypadku zagrożenia przemocą mają przede wszystkim działania profilaktyczne, które prowadzone odpowiednio wcześnie i wśród całego społeczeństwa dają szansę na uniknięcie głębokiego kryzysu w rodzinie oraz wpływają na zmianę postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej.
2. Programu psychologiczno – terapeutycznego, który jest uzupełnieniem i kontynuacją działań podjętych

wobec osób stosujących przemoc domową. Jest on jednym z elementów systemu działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie przemocy domowej, stanowi załącznik nr 2 do Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doświadczających Przemocy Domowej w Jaworznie na lata 2024 - 2030. W programie pomocą mogą być objęci także partnerzy uczestników, poprzez wdrożenie elementów systemowej terapii rodzin i elementów mediacji w zależności od zdiagnozowanych problemów w rodzinie.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Jaworznie na lata 2024 - 2030, zwany dalej „programem" jest kontynuacją działań realizowanych w mieście w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Jaworznie na lata 2022 – 2030.

Od 2010 roku w naszym mieście prowadzone są skoordynowane działania mające na celu zminimalizowanie problemów związanych z występowaniem przemocy domowej. Działania te dostosowywane są w miarę potrzeb do aktualnych uwarunkowań. Realizacja przebiega wielopoziomowo i są w nią zaangażowane wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy domowej, w tym ochrony osób doznających przemocy domowej. Przystępując do opracowania programu na lata 2024 - 2030 oparto jego założenia na następujących dokumentach:

1. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.,
2. Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
3. Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
4. Ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
5. Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta",
6. Rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 w sprawie programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową,
7. Rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 w sprawie programów psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy,
8. Rządowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030.

II. Definicja pojęć

Zgodnie z zapisami Ustawy przez użyte w tekście słowa rozumie się:

Interwencja kryzysowa – działania podejmowane na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu, mające na celu przywrócenie ich równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie w trudnych sytuacjach. W ramach interwencji kryzysowej udziela się natychmiastowej pomocy psychologicznej, w zależności od potrzeb – poradnictwa socjalnego lub prawnego, a także w sytuacjach uzasadnionych –

schronienia do 3 miesięcy.

Specjalistyczna pomoc - poradnictwo specjalistyczne – rodzaj pomocy świadczonej przez specjalistów z różnych dziedzin w szczególności prawa, psychologii, pedagogiki dla osób i rodzin, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych. W udzielaniu tego rodzaju świadczeń nie uwzględnia się kryterium dochodowego.

Mieszkanie treningowe - mieszkanie, o którym mowa w programie, jest formą działalności pomocy społecznej dla matek, kobiet w ciąży lub ojców samotnie wychowujących dzieci będących w sytuacji kryzysowej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową. Przebywające w mieszkaniach osoby pod opieką specjalistów przygotowywane są do prowadzenia samodzielnego życia oraz wyjścia z sytuacji kryzysowej. Mieszkanie treningowe zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku w integracji ze społecznością lokalną.

Procedura „Niebieskie Karty" – to procedura interwencji wobec przemocy domowej stosowana przez pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, Oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, jak również Żandarmerii Wojskowej, kuratorów sądowych, prokuratorów oraz innych przedstawicieli podmiotów działający na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Wprowadzenie procedury „Niebieskie Karty" jest ważnym elementem przeciwdziałania przemocy domowej w środowisku lokalnym wykorzystywanym do tworzenia profesjonalnych systemów wsparcia.

Program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową - program działań psychologicznych, edukacyjnych i socjalizacyjnych wobec osób stosujących przemoc, ukierunkowany na taką zmianę ich zachowań i postaw, która zmniejszy ryzyko dalszego stosowania przez nie przemocy oraz zwiększy zdolność do samokontroli agresywnych zachowań i konstruktywnego współżycia w rodzinie.

Program psychologiczno – terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową - program utrwalający zmiany postaw i zachowań przez osoby stosujące przemoc domową nabyte w trakcie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych oraz kształtujący relacje oparte na wzajemnym szacunku. Prowadzący do zwiększenia bezpieczeństwa i poprawy funkcjonowania rodzin, w których występuje problem przemocy.

Zespół interdyscyplinarny - zespół przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, a także przedstawicieli Żandarmerii Wojskowej, kuratorów sądowych, prokuratorów oraz przedstawicieli innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Grupa diagnostyczno - pomocowa – zespół osób powołanych przez zespół interdyscyplinarny w celu dokonania diagnozy i oceny sytuacji w związku ze zgłoszonym podejrzeniem wystąpienia przemocy domowej, a także realizacji zadań ujętych w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

III. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania, a jej rozmiary szacuje się na podstawie źródeł tzw. rejestrowanych, czyli danych z poszczególnych służb i instytucji stykających się z problemem przemocy domowej.

Każdego roku Zespół Interdyscyplinarny w Jaworznie analizuje dane statystyczne nie tylko obrazujące problem przemocy domowej w naszym mieście, ale również w całej Polsce. Jak wynika z danych GUS (GUS: stat.gov.pl dane z 12.01.2024 r.) **ofiarami znęcania się ze strony członków rodziny najczęściej były kobiety, prawie 80 procent w 2021 r. - 17 211 kobiet** i **w 2022 r. - 15 238 kobiet**. Na przestrzeni sześciu lat liczba pokrzywdzonych z art. 207 Kodeksu Karnego nigdy nie spadła poniżej 19 tys. W 2021 r. poszkodowanych było 22 011 osób, a w 2022 r. – 19 416 osób. Największy odsetek stanowią kobiety w przedziale wiekowym 30 do 49 lat i mężczyźni do 16 roku życia.

Tab.1. Ofiary przemocy domowej.

Rok	2017		2018		2019		2020		2021		2022	
płeć	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M
Liczba ofiar znęcania w rodzinie	16 905	4 252	16 424	4 134	17 475	4 613	17226	4660	17211	4800	15238	4178
ogółem	21 163		20 558		22 088		21 887		22 011		19 416	

Badania prowadzone na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pod nazwą „Ogólnopolska diagnoza infrastruktury wsparcia osób doznających przemocy oraz wsparcia efektywności i skuteczności stosowanych form pomocy – raport końcowy" (2017) https://archiwum.mrips.gov.pl/przeciwdzialanie-przemocy-w-rodzinie-nowa/ogolne/diagnoza-zjawiska-przemocy-w-rodzinie-w-polsce/ wskazują, że w naszym kraju istnieje duża liczba oraz różnorodność placówek wspierających osoby doznające przemocy. Pomoc oferowana przez te placówki jest dostosowana do potrzeb osoby doznającej przemocy oraz zależna od rodzaju przemocy jakiej osoba doświadczyła (np.: schronienie, pomoc materialna, pomoc psychologiczna, prawna, doradztwo zawodowe).

Zdaniem badaczy wzrósł poziom zaufania osób doznających przemocy w rodzinie do instytucji oferujących wsparcie, skutecznie działa procedura „Niebieskie Karty". Osoby badane zwróciły uwagę na dostępność z różnych źródeł, informacji o miejscach pomocy. Ważną rolę w działaniach systemu przeciwdziałania przemocy domowej odgrywa profilaktyka, zwłaszcza w obszarze zwiększania wrażliwości osób – świadków

przemocy domowej na reagowanie na przemoc.

Diagnoza problemu przemocy w rodzinie jest zadaniem trudnym ze względu na charakter przemocy domowej, gdzie „ukrywanie czy usprawiedliwianie" przemocy jest zjawiskiem częstym u osób, które jej doświadczają.

W diagnozie problemu w naszym mieście bazuje się na danych pozyskiwanych od wielu lat w procesie monitorowania przemocy domowej. Monitoring prowadzony jest w kilku obszarach:

1) interwencyjnym,
2) pomocy specjalistycznej w tym Programu Korekcyjno – Edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową oraz Programu Psychologiczno – Terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową,
3) profilaktyki,
4) podnoszenia kwalifikacji osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

Dane do analizy pochodzą ze statystyk rocznych jednostek i podmiotów działających na polu przeciwdziałania przemocy. W naszym mieście zastosowano jednolity wzór monitorowania zjawiska przemocy, którym posługiwano się przez ostatnie lata analizując potrzeby i działania mieszkańców oraz instytucji w tym zakresie. Poniżej przedstawiono zestawienia analizowanych obszarów i wnioski, które uwzględniono w konstruowaniu zadań nowego Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Jaworznie na lata 2024-2030.

Analiza działań w obszarze zapobiegania przemocy domowej w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Jaworznie na przestrzeni lat 2017 – 2023 przedstawia się następująco:

1. Obszar interwencyjny – realizacja procedury „Niebieskie Karty".

Procedura „Niebieskie Karty" jest podstawową procedurą interwencji w rodzinach, w których istnieje podejrzenie występowania przemocy. Jej działania są określone w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej, a ich szczegóły zawarte w przepisach wykonawczych do wymienionej ustawy – rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta". Głównymi wykonawcami rozporządzenia są przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, Oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych jak również Żandarmerii Wojskowej, kuratorów sądowych, prokuratorów oraz innych przedstawicieli podmiotów działający na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Osoba wszczynająca procedurę podejmuje działania interwencyjne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobie doznającej przemocy domowej. Procedura wszczynana jest w sytuacji, gdy dany podmiot w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych powziął podejrzenia stosowania przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy

domowej. Członkowie grupy diagnostyczno – pomocowej powołanej do wykonania zadań zgodnych z procedurą mają za zadanie w szczególności, na podstawie procedury „Niebieskie Karty":

a) dokonać oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową,
b) realizować procedury „Niebieskie Karty" w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia,
c) zawiadomić osobę podejrzaną o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury pod jej nieobecność,
d) realizować działania w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową,
e) wystąpić do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach: korekcyjno – edukacyjnym albo psychologiczno – terapeutycznym,
f) wystąpić do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia (definicja zgodna z art. 66c. Kodeksu Wykroczeń),
g) monitorować sytuację osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej (w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty");
h) zakończyć procedury,
i) dokumentować podejmowane działania,
j) informować przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury.

Procedury „Niebieskie Karty" umożliwiają interdyscyplinarny model pracy z rodziną, a przez to wzmacniają efektywność działań poszczególnych służb zaangażowanych w prace z osobami doświadczającymi przemocy. Podstawą skuteczności procedury i oferowanej pomocy jest współpraca przedstawicieli różnych służb stykających się z osobami doznającymi przemocy domowej lub osobami stosującymi przemoc domową. Początek procesu pomocy rodzinie, która doświadcza przemocy to właściwe jej rozpoznanie i wypełnienie formularza „Niebieska Karta". Procedura „Niebieskie Karty" obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej.

Tab.2. Ogólna liczba interwencji domowych dane - KMP Jaworzno w latach 2017 – 2023.

Rok	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ogólna liczba interwencji domowych zgłoszonych do interwencji Policji	2078	2249	2004	1830	3384	1557	1553
Liczba procedur „Niebieskie Karty” założonych przez Policję	124	126	132	196	233	245	266

Tab.3. Liczba procedur „Niebieskie Karty” i grup roboczych w latach 2017 – 2023.

Rok	Liczba NK	Liczba grup diagnostyczno - pomocowych	Liczba ofiar przemocy	Liczba sprawców	Liczba rodzin objętych pomocą grup diagnostyczno - pomocowych	Liczba NK zakończonych
2017	165	1367	Kobiety 137	Kobiety 19	207	191
			Mężczyźni 16	Mężczyźni 150		
			Dzieci 12	Dzieci 0		
2018	165	946	Kobiety 138	Kobiety 17	195	120
			Mężczyźni 17	Mężczyźni 149		
			Dzieci 10	Dzieci 10		
2019	243	929	Kobiety 162	Kobiety 29	204	127
			Mężczyźni 16	Mężczyźni 177		
			Dzieci 23	Dzieci 0		
2020	270	1290	Kobiety 208	Kobiety 41	263	208
			Mężczyźni 44	Mężczyźni 230		
			Dzieci 18	Dzieci 0		
2021	322	2061	Kobiety 236	Kobiety 51	301	256
			Mężczyźni 42	Mężczyźni 268		
			Dzieci 77	Dzieci 3		

2022	333	2439	Kobiety 257	Kobiety 45	317	344
			Mężczyźni 38	Mężczyźni 287		
			Dzieci 90	Dzieci 2		
2023	413	2323	Kobiety 288	Kobiety 96	358	447
			Mężczyźni 59	Mężczyźni 306		
			Dzieci 364	Dzieci 0		

W ciągu ostatnich lat zwiększyła się w naszym mieście o ponad połowę liczba procedury „Niebieskie Karty" zakładanych w rodzinach podczas interwencji domowych realizowanych przez Policję. W latach 2017-2019 procedury „Niebieskie Karty" były na podobnym poziomie i stanowiły około 6% wszystkich interwencji domowych, w kolejnych latach 2020-2021 wzrosły do około 9%. Lata 2022 – 2023 pokazują wzrost o ponad 15 %. Policja interweniująca w miejscu zdarzenia częściej rozeznaje konflikty rodzinne, niż zagrożenie członków rodziny przemocą domową, ale częściej zakłada procedurę Niebieskie Karty. Przemoc domowa ma charakter dynamiczny i po okresie stabilizacji czyli tzw. "miodowego miesiąca" w rodzinie mogą występować sytuacje, w których służby interweniują ponownie w tej samej rodzinie. Zdarzają się sytuacje, w których jest wskazanych dwóch sprawców przemocy domowej. Są to sytuacje, gdzie małżonkowie wzajemnie oskarżają się lub stosują wobec siebie przemoc. Takie sytuacje wymagają specjalistycznej wiedzy członków grupy diagnostyczno – pomocowej, żeby dokonać właściwej oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową. Liczba grup diagnostyczno – pomocowych jest zależna od sytuacji w rodzinie, a członkowie grupy diagnostyczno - pomocowej mogą w danej sprawie spotykać się kilka lub kilkanaście razy w celu weryfikacji sytuacji w rodzinie i zmodyfikować plan pomocy, by jak najskuteczniej powstrzymać przemoc i ochronić osoby doznające przemocy domowej. Analizy procedury „Niebieskie Karty" w naszym mieście są zgodne z danymi przedstawionymi w tab. 3. Nadal większą grupę osób doznających przemocy stanowią kobiety i dzieci. Rodzaj przemocy, którą zgłaszają to najczęściej przemoc psychiczna (wyzwiska, obrażanie, pomniejszanie wartości), fizyczna (bicie, popychanie, ciągnięcie za włosy, kopanie, szarpanie czy też gwałt) oraz ekonomiczna (zabieranie pieniędzy, pozbawianie środków do życia, itp.).

Tab.4. Ilość procedur „Niebieskie Karty” zakładanych przez przedstawicieli instytucji w Jaworznie.

Rok/Instytucja	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	17	21	46	46	59	55	101
Komenda Miejska Policji	124	126	132	196	233	245	266
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2	0	2	0	1	1	3
Oświata	3	2	4	4	8	5	25
Służba zdrowia	8	4	3	2	4	10	2
Ośrodek Interwencji Kryzysowej	11	12	14	22	17	17	16
Razem	165	165	201	270	322	333	413

Z danych przedstawionych w tab. 4 wynika, że najczęściej procedurę „Niebieskie Karty” wszczynają służby, które w swoich zadaniach mają możliwość bezpośredniej interwencji często „na miejscu zdarzenia”. W naszym mieście Policja zakłada podczas interwencji domowych ok 65 % procedurę „Niebieskich Kart”. Instytucje działające na polu pomocy społecznej tj. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Ośrodek Interwencji Kryzysowej również wszczynają wiele procedur w sytuacjach, gdy osoba zgłasza się po pomoc do tych instytucji. Rok 2023 pokazuje znaczny wzrost procedur w Oświacie. Pozostałe podmioty uprawnione do reagowania w sytuacji przemocy i zakładania procedury „Niebieskie Karty” wszczynają po kilka w ciągu roku. Wielokrotne analizy tej sytuacji zwracają uwagę na potrzebę szkoleń w obszarze realizacji procedury „Niebieskie Karty”, która zakłada interdyscyplinarny charakter współpracy instytucji w ramach prac grup diagnostyczno - pomocowych, na której przedstawiciele powołanych do realizacji procedury podmiotów wspólnie ustalają plan pomocy dla rodziny. Dzięki takiej pracy osoby doświadczające przemocy mogą uzyskać pomoc w kilku obszarach: interwencyjnym, socjalnym, terapeutycznym.

Tab.5. Działania związane z realizacją procedury „Niebieskie Karty” w latach 2017 – 2023 w podziale na dzielnice miasta.

	Ilość procedur „Niebieskie Karty”						
Rok/Dzielnice	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Centrum Jaworzna, Ciężkowice, Bory, Byczyna, Jeleń	69	94	86	152	218	257	290
Osiedle Podłęże	36	22	27	62	68	95	115
Osiedle Stałe	27	28	35	51	98	98	98
Szczakowa	33	21	53	73	64	70	84

Podział działań na dzielnice związanych z procedurą Niebieskie Karty wskazuje obszary naszego miasta, gdzie zgłoszeń w związku z przemocą domową jest dużo. Najwięcej zgłoszeń jest w największym rejonie obejmującym Centrum Miasta i dzielnice Ciężkowice, Bory, Jeleń, Byczyna. Prowadzi się tam ponad 49 % wszystkich procedur „Niebieskie Karty”. Na przełomie ostatnich trzech lat daje się zauważyć zwiększenie liczby realizowanych procedur w dzielnicach Osiedle Stałe oraz Osiedle Podłęże i Szczakowa.

Tab.6. Działania Prokuratury w 2017 - 2023 roku w związku ze zgłoszeniami z art. 207 KK.

	Ilość osób						
Rok/Rodzaj działania	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Umorzenie	22	14	32	44	55	42	44
Odmowa wszczęcia	69	44	46	82	101	126	107
Akt oskarżenia	5	4	8	9	25	18	19
Środki zapobiegawcze (areszt, dozór policji, nakaz opuszczenia mieszkania itp.)	0	1	0	7	18	24	7

Zgodnie z art. 207 Kodeksu Karnego - „kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze

pozbawienia wolności. Znęcanie się jest naruszeniem praw człowieka, ale także poważnym przestępstwem". W tab. 6 wskazano ilość osób, w stosunku do których zostały zastosowane działania w związku z art. 207 KK. Tabela obrazuje, jak trudno osobom doznającym przemocy, przedstawić dowody, by wykazać swoją krzywdę i ukarać sprawcę znęcania nad rodziną.

2. Pomoc psychologiczna, pedagogiczna i socjalna.

Osoby doznające przemocy, poza zdecydowanym przerwaniem łańcucha przemocy potrzebują również wsparcia psychologicznego, pomocy socjalnej, prawnej, a nawet schronienia. Pomoc psychologiczna obejmuje wsparcie emocjonalne, okazanie zrozumienia, wskazanie innych form pomocy instytucjonalnej, indywidualnych rozmów. Pomoc socjalna ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości oraz wsparcie finansowe. Pomoc prawna to wsparcie w zakresie przygotowania pism procesowych oraz wskazaniu możliwych działań prawnych. Schronienie to często dla osób doznających przemocy spokojny azyl. Nieraz najlepszą alternatywą staje się właśnie ucieczka, która jest najrozsądniejszą strategią obrony.

Tab.7. Pomoc specjalistyczna dla osób doznających przemocy - mieszkańców Jaworzna w latach 2017 – 2023.

Lata/Rodzaj pomocy	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Pomoc psychologiczna	139	93	64	101	79	76	95
Pomoc socjalna	109	524	757	853	996	1066	1466
Pomoc prawna	30	29	Brak danych szczegółowych. Pomoc prawna udzielana w ramach nieodpłatnej pomocy prawnej finansowanej przez Gminę oraz przez Fundację Rozwoju Patria w Jaworznie.	Brak danych szczegółowych. Pomoc prawna udzielana w ramach nieodpłatnej pomocy prawnej finansowanej przez Gminę oraz przez Fundację Rozwoju Patria w Jaworznie.	Brak danych szczegółowych. Pomoc prawna udzielana w ramach nieodpłatnej pomocy prawnej finansowanej przez Gminę oraz przez Fundację Rozwoju Patria w Jaworznie.	Brak danych szczegółowych. Pomoc prawna udzielana w ramach nieodpłatnej pomocy prawnej finansowanej przez Gminę oraz przez Fundację Rozwoju Patria w Jaworznie.	Brak danych szczegółowych. Pomoc prawna udzielana w ramach nieodpłatnej pomocy prawnej finansowanej przez Gminę oraz przez Fundację Rozwoju Patria w Jaworznie.

Tab.8. Liczba osób doświadczających przemocy, którym udzielono całodobowego schronienia.

Lata	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób/ pokrzywdzonych przemocą umieszczonych w Mieszkaniu Treningowym	Kobiety-9	Kobiety-4	Kobiety-5	Kobiety-5	Kobiety-4	Kobiety-4	Kobiety-4
	Dzieci-10	Dzieci-8	Dzieci-6	Dzieci-10	Dzieci-7	Dzieci-6	Dzieci-9

Tab.9. Liczba osób uczestniczących w spotkaniach wzmacniających kompetencje rodzicielskie.

Rok	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób	59	82	80	42	136	131	329

3. Program Korekcyjno – Edukacyjny dla Sprawców Przemocy Domowej oraz Program Psychologiczno – Terapeutyczny dla Sprawców Przemocy Domowej.

Podstawowym celem wszystkich działań wynikających z realizacji programu jest powstrzymanie sprawców od stosowania przemocy domowej. Poddając osobę stosującą przemoc odpowiednim oddziaływaniom korekcyjno – edukacyjnym osoba prowadząca program stara się doprowadzić do redukcji jej nieprawidłowych zachowań, ukształtowania postawy partnerstwa i szacunku wobec drugiego człowieka oraz odpowiedzialności za popełnione czyny. Efektywność programu jest uzależniona od woli i motywacji uczestnika. W Jaworznie rocznie ponad 30 osób bierze udział w programie. W załączniku nr 1 znajduje się program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową realizowany w Jaworznie.

W roku 2022 wprowadzono do realizacji program psychologiczno – terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową, którego celem jest praca nad utrwalaniem zmian postaw i wzorców zachowań nabytych w trakcie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych oraz kształtowanie relacji opartych na wzajemnym szacunku.

W Jaworznie rocznie bierze udział w programie 8 osób. W załączniku nr 2 znajduje się program psychologiczno – terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową w Jaworznie.

Tab.10. Liczba uczestników programu korekcyjno – edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową.

Lata	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba uczestników zakwalifikowanych do programu	35	36	33	36	36	40	40
Liczba uczestników, która ukończyła program	17	14	18	14	17	14	16
% uczestników kończących program	48%	38%	54%	38%	47%	35%	40%

Tab.11. Liczba uczestników programu psychologiczno - terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową.

Lata	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba uczestników zakwalifikowanych do programu	0	0	0	0	0	8	8
Liczba uczestników, która ukończyła program	0	0	0	0	0	6	5
% uczestników kończących program	0	0	0	0	0	75%	62,5%

4. Profilaktyka

Zjawisko przemocy wymaga podejmowania szczególnych działań profilaktycznych, które skierowane są do ogółu populacji, ale w szczególności do osób bezpośrednio dotkniętych tych problemem. Działania profilaktyczne w Jaworznie prowadzone są przez instytucje, które w swoich zadaniach mają możliwość organizowania zajęć, warsztatów profilaktycznych czy lokalnych kampanii przeciw przemocy. Prowadzone są zajęcia z obszaru profilaktyki uniwersalnej czyli takiej, której treści mają dotrzeć do każdej osoby zwiększając jej wiedzę i możliwości reagowania na przemoc. Programy profilaktyczne finansuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i adresowane są głównie do dzieci i ich rodziców. Poza działaniami lokalnymi, które swoim zasięgiem obejmują całe miasto w każdej instytucji angażującej się na rzecz przeciwdziałania przemocy w Jaworznie prowadzona jest profilaktyka i edukacja. W ramach tych działań organizowane i prowadzone są każdego roku programy profilaktyczne i edukacyjne w obszarze rozwiązywania konfliktów bez przemocy, zajęcia profilaktyczne poszerzające świadomość i umiejętności radzenia sobie ze stresem i zachowaniami agresywnymi, działania edukacyjne oraz profilaktyczne zwiększające kompetencje i umiejętności rodzicielskie i wychowawcze, edukacja i uwrażliwianie społeczności lokalnej w kierunku rozpoznawania i reagowania na sytuacje przemocy.

5. Podnoszenie kwalifikacji osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Od osób pracujących z osobami doświadczającymi przemocy wymaga się specjalistycznej wiedzy na temat przemocy domowej. Na bieżąco muszą zdobywać lub uzupełniać wiedzę i umiejętności. Policja, pracownicy socjalni, nauczyciele, pracownicy służby zdrowia oraz osoby na co dzień zajmujące się pomaganiem osobom doznającym przemocy przechodzą przez proces ciągłego doskonalenia i poszerzania wiedzy, umiejętności oraz postaw, które przyczyniają się do efektywnego niesienia pomocy. Każdego roku ponad 200 osób korzysta z różnego rodzaju szkoleń, w tym szkoleń specjalistycznych. Ciągłe podnoszenie kwalifikacji zwiększa wydajność w pracy oraz daje silniejszą motywację do dalszego rozwoju.

Wnioski

Lokalna diagnoza systemu przeciwdziałania przemocy domowej oparta jest na danych pochodzących z monitoringu prowadzonego przez Zespół Interdyscyplinarny w latach 2017 – 2023 oraz sprawozdań rocznych Zespołu Interdyscyplinarnego, Policji, Prokuratury, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Jaworznie, jednostek oświatowych, Sądu, służby zdrowia.

Przemoc jest zjawiskiem, którego nie wolno lekceważyć. Na zgłoszenie przypadku przemocy, osoby jej doświadczające często decydują się, gdy przemoc trwa już kilka lat. Często zdarza się to wówczas, kiedy wydarzy się coś drastycznego, trudnego do zaakceptowania, gdy poczuje się bardziej pewna siebie lub gdy otrzyma wsparcie innych osób.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Jaworznie jest kontynuacją działań podejmowanych w ramach realizacji wcześniejszego dokumentu na lata 2022-2030. Istotnym elementem programu jest dalsze wprowadzanie w życie działań, mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat skutków stosowania przemocy domowej, promowania metod wychowawczych bez używania przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom doznającym przemocy domowej. Program również ma na celu upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy, zarówno osobom doznającym przemocy, jak i stosującym przemoc.

IV. CEL PROGRAMU I OBSZARY DZIAŁAŃ

Cele szczegółowe:

1) zwiększenie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie problemów związanych ze zjawiskiem przemocy domowej z uwzględnieniem mechanizmów przemocy i wskazaniem na ich społeczną szkodliwość,
2) intensyfikacja oddziaływań profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej (kierowanych do różnych grup społecznych),
3) zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą domową.

4) zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec sprawców przemocy domowej,
5) podnoszenie standardów działań w obszarze profilaktyki i interwencji przedstawicieli instytucji i organizacji,
6) pozarządowych zajmujących się problemem przeciwdziałania przemocy w naszym mieście.

V. ADRESACI PROGRAMU

Program jest skierowany do społeczności lokalnej Gminy Miasta Jaworzna, a w szczególności do:

1) osób doznających przemocy, w tym do dzieci i innych osób zależnych (do tych grup należy zaliczyć oprócz dzieci, także osoby niepełnosprawne, osoby starsze),
2) osób stosujących przemoc,
3) świadków przemocy,
4) osób najbliższych,
5) osób/instytucji świadczących pomoc na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc,
6) rodzin zagrożonych przemocą,
7) rodzin, które chcą promować postawy rodzicielskie wolne od przemocy.

VI. REALIZATORZY PROGRAMU

Realizatorami programu są:

1) Zespół Interdyscyplinarny w Jaworznie,
2) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaworznie,
3) Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jaworznie,
4) Komenda Miejska Policji w Jaworznie,
5) Prokuratura Rejonowa w Jaworznie,
6) Sąd Rejonowy w Jaworznie - Sądowa Służba Kuratorska przy Sądzie Rejonowym w Jaworznie,
7) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jaworznie,
8) Straż Miejska w Jaworznie,
9) Ognisko Wychowawcze w Jaworznie,
10) Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Jaworznie,
11) Wydział Zdrowia Urzędu Miejskiego w Jaworznie,
12) Wydział Edukacji Urzędu Miejskiego w Jaworznie,
13) Wydział Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Ludności Urzędu Miejskiego w Jaworznie,
14) placówki opiekuńczo – wychowawcze w Jaworznie,
15) przedstawiciele placówek oświatowych,
16) przedstawiciele placówek ochrony zdrowia,
17) organizacje pozarządowe i kościelne.

VII. ZADANIA PLANOWANE DO REALIZACJI

OBSZAR I. Profilaktyka i edukacja społeczna Cel szczegółowy: Zwiększenie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie problemów związanych ze zjawiskiem przemocy domowej.				
	ZADANIE	DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	REALIZATOR
1.	Kampanie społeczne, spotkania informacyjne i edukacyjne na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej	Organizacja kampanii społecznych i spotkań informacyjnych i edukacyjnych na rzecz przeciwdziałania przemocy dla mieszkańców miasta	Liczba kampanii społecznych, spotkań informacyjnych i edukacyjnych na rzecz przeciwdziałania przemocy. Liczba zamieszczonych materiałów i publikacji	Wszyscy realizatorzy programu
2.	Analiza potrzeb i zasobów miasta w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej oraz usprawnianie systemu i jego działań w tym obszarze	Realizacja badań opinii społecznej na temat zjawiska przemocy domowej. Ocena istniejących zasobów systemu przeciwdziałania przemocy domowej	Sprawozdanie z działań systemu przeciwdziałania przemocy w mieście Jaworznie	Zespół Interdyscyplinarny
Cel szczegółowy: Intensyfikacja oddziaływań profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie				
1.	Działania profilaktyczne, edukacyjne dla dzieci, młodzieży i dorosłych w obszarze przeciwdziałania przemocy	Realizacja programów i zajęć profilaktycznych, edukacyjnych w szkołach i jednostkach organizacyjnych oraz organizacjach pozarządowych	Liczba podmiotów realizujących działania profilaktyczne w obszarze przeciwdziałania przemocy	Przedstawiciele oświaty, Ognisko Wychowawcze, placówki opiekuńczo – wychowawcze, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, organizacje pozarządowe
2.	Działania edukacyjne zwiększające kompetencje i umiejętności rodzicielskie i wychowawcze	Opracowanie i realizacja programów i zajęć edukacyjnych zwiększających kompetencje i umiejętności rodzicielskie i wychowawcze	Liczba zrealizowanych programów/zajęć, Liczba uczestników programów	Przedstawiciele oświaty, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Ognisko Wychowawcze, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

OBSZAR II: Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą domową Cel szczegółowy: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą domową				
1.	Praca socjalna z rodzinami doświadczającymi przemocy domowej	Prowadzenie pracy socjalnej w rodzinach z problemem przemocy	Liczba świadczeniobiorców	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
2.	Specjalistyczna pomoc psychologiczna, pedagogiczna i prawna dla osób doświadczających przemocy domowej	Udzielanie pomocy specjalistycznej psychologicznej, pedagogicznej i prawnej osobom z problemem przemocy domowej	Liczba świadczeniobiorców	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Ośrodek Interwencji Kryzysowej
3.	Procedura „Niebieskie Karty”	Realizacja procedury „Niebieskie Karty”	Liczba rodzin objętych procedurą	Wszyscy realizatorzy programu
4.	Schronienie dla osób doświadczających przemocy domowej	Zapewnienie bezpiecznego miejsca pobytu dla osób doświadczających przemocy domowej	Liczba osób, którym udzielono schronienia w związku z przemocą domową	Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki opiekuńczo - wychowawcze
5.	Monitoring działań pomocowych udzielanych osobom dotkniętym przemocą domową	Prowadzenie monitoringu działań pomocowych na rzecz osób doświadczających przemocy domowej	Liczba rodzin objętych monitoringiem	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
OBSZAR III: ODDZIAŁYWANIE NA OSOBY STOSUJĄCE PRZEMOC DOMOWĄ Cel szczegółowy: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec sprawców przemocy domowej				
1.	Praca specjalistyczna z osobą stosującą przemoc domową	Motywowanie do podjęcia udziału w Programie Korekcyjno – Edukacyjnym oraz Programie Psychologiczno – Terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową.	Liczba osób/sprawców przemocy objęta pomocą specjalistyczną	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
2.	Program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową	Realizacja działań programu korekcyjno – edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową	Liczba osób zakwalifikowanych do programu, liczba osób które przerwały program, liczba osób które ukończyły program, liczba osób które przystąpiły do programu po raz kolejny	Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Sąd Rejonowy, Kuratorska Służba Sądowa, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

3.	Program psychologiczno – terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową	Realizacja działań utrwalających zmiany postaw i zachowań dla sprawców, którzy ukończyli program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową	Liczba osób zakwalifikowanych do programu, liczba osób które przerwały program, liczba osób które ukończyły program, liczba osób które przystąpiły do programu po raz kolejny	Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Sąd Rejonowy, Kuratorska Służba Sądowa, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
OBSZAR IV: PODNOSZENIE KOMPETENCJI SŁUŻB I PRZEDSTAWICIELI PODMIOTÓW REALIZUJĄCYCH DZIAŁANIA Z ZAKRESU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ Cel szczegółowy: Profesjonalizacja i podnoszenie standardów działań w obszarze profilaktyki i interwencji przedstawicieli instytucji i organizacji pozarządowych				
1,	Zespół Interdyscyplinarny	Organizowanie spotkań i prac Zespołu Interdyscyplinarnego	Sprawozdanie roczne z działań Zespołu Interdyscyplinarnego	Zespół Interdyscyplinarny
2.	Podnoszenie kompetencji zawodowych w obszarze przeciwdziałania przemocy osób zaangażowanych w pracę z rodzinami, w których występuje przemoc	Organizowanie i udział w szkoleniach przedstawicieli służb, instytucji i organizacji realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej	Liczba szkoleń, liczba osób przeszkolonych	Wszyscy realizatorzy programu
3.	System wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą domową w formie superwizji, coachingu, grup wsparcia	Organizowanie spotkań w formie superwizji, coachingu, grup wsparcia	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach	Wszyscy realizatorzy programu
Cel szczegółowy: Doskonalenie modelu współpracy służb i instytucji w ramach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej				
1.	Grupy diagnostyczno-pomocowe do pracy w rodzinach z problemem przemocy	Współpraca służb i instytucji w grupach-diagnostyczno-pomocowych na rzecz rodzin z problemem przemocy	Ilość spotkań grup diagnostyczno - pomocowych	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Policja, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przedstawiciele oświaty, przedstawiciele służby zdrowia

VIII. ZAKŁADANE REZULTATY PROGRAMU

lp	Obszary działań	Cel szczegółowy	Zakładane rezultaty
1.	Profilaktyka i edukacja społeczna	Zwiększenie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie problemów związanych ze zjawiskiem przemocy domowej	Podniesienie świadomości nt. zjawiska przemocy oraz zmiana zachowań wobec zjawiska przemocy
		Intensyfikacja oddziaływań profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	Zmniejszanie ilości środowisk, w których występuje przemoc domowa. Podniesienie poziomu wiedzy dotyczącej ochrony osób doświadczających przemocy oraz właściwe reagowanie w sytuacji przemocy. Nabycie wiedzy na temat stosowania właściwych metod i stylów wychowania dzieci
2.	Ochrona i pomoc osobom doznającym przemocy domowej	Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej	Poprawa skuteczności udzielanej pomocy i zwiększenie poczucia bezpieczeństwa osób doznających przemocy domowej
3.	Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową	Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową	Poprawa sytuacji rodzin, w których dochodziło do przemocy. Zmiana zachowań uczestników programu korekcyjno – edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową w kierunku umożliwiającym funkcjonowanie rodzin bez przemocy. Utrwalenie wyuczonych zmian u absolwentów grupy korekcyjno – edukacyjnej poprzez uczestnictwo w programie psychologiczno – terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową
4.	Podnoszenie kompetencji służb społecznych	Podnoszenie wiedzy i standardów działań w obszarze profilaktyki i interwencji przedstawicieli instytucji i organizacji pozarządowych zajmujących się problemem przeciwdziałania przemocy w naszym mieście	Zwiększenie profesjonalizmu kadr w rozwiązywaniu problemu przemocy. Zmniejszenie skutków wypalenia zawodowego u pracowników w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.
		Doskonalenie modelu współpracy służb i instytucji w ramach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej	Zwiększenie skuteczności oddziaływań służb w rozwiązywaniu problemu przemocy.

IX. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Jaworznie na lata 2024-2030, podlega systematycznemu monitoringowi, za który odpowiedzialny jest Zespół Interdyscyplinarny w Jaworznie. Monitorowanie realizacji programu będzie odbywać się w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. W ramach monitoringu systematycznie gromadzone będą dane dotyczące realizacji określonych działań w ramach

poszczególnych celów, co umożliwi ocenę postępu jego realizacji. Uzyskane informacje będą służyć sprawdzeniu efektywności i skuteczności działań programowych.

Ewaluacja programu polegała będzie na sprawdzeniu w jakim stopniu wskazane w programie kierunki działania zostały zrealizowane. Dzięki zebraniu danych, przeprowadzeniu ich analizy oraz interpretacji, uzyskane informacje posłużą do dalszego planowania i modyfikacji programu. Do badań ewaluacyjnych stosować można zarówno techniki ilościowe tj; koszty, ilość świadczeniobiorców, ilość usług oraz jakościowe tj: ankiety, obserwacje, opinie, dyskusje, raporty.

X. RAMY FINANSOWE

Ze względu na szeroki zakres merytoryczny i czas obowiązywania programu, nie można precyzyjnie określić jego ram finansowych. Ostrożność w szacowaniu środków finansowych ma wiele przyczyn. Jedną z nich jest niepewność, co do przewidywanych dochodów i ewentualnych zmian przepisów, w tym dotyczących kompetencji.

Potencjalne źródła finansowania programu:

1) budżet państwa,
2) budżet samorządu województwa,
3) budżet gminy,
4) środki państwowych funduszy celowych,
5) fundusze unijne oraz inne zagraniczne mechanizmy finansowe,
6) środki własne organizacji pozarządowych,
7) darowizny rzeczowe i finansowe.

XI. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Koordynatora programu wyznacza Prezydent Miasta, na wniosek Koordynatora Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Jaworznie na lata 2022 – 2030, którym jest Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jaworznie.
2. Program to dokument otwarty i mogący podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno – ekonomiczną, rozeznanymi potrzebami miasta oraz wymogami prawa.
3. Wnioski i rekomendacje wynikające z ewaluacji programu należy składać do koordynatora programu, który jest zobowiązany do uruchomienia procedury ewentualnych zmian w prowadzonych działaniach lub proponowania nowych działań w zakresie programu.

Załącznik nr 1 do Gminnego Programu
Przeciwdziałania Przemocy Domowej
i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej
w Jaworznie na lata 2024 – 2030

PROGRAM KOREKCYJNO – EDUKACYJNY

DLA OSÓB STOSUJĄCYCH

PRZEMOC DOMOWĄ

DLA MIASTA JAWORZNA

1. Nazwa programu:

Program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową pod nazwą „Trening konstruktywnego radzenia sobie ze złością i agresją dla osób stosujących przemoc domową".

2. Cele programu:

1) zmiana przekonań uczestników programu dotyczących stosowania przemocy domowej,
2) powstrzymywanie się osoby stosującej przemoc domową przed dalszym stosowaniem przemocy,
3) rozwijanie umiejętności samokontroli i współżycia, w tym bardziej efektywne radzenie sobie z emocjami, w tym złością lub poczuciem krzywdy w sytuacjach trudnych,
4) zmniejszenie przez uczestników programu skali zachowań opartych na sile i przemocy,
5) wzrost świadomości na temat zjawiska przemocy domowej i konsekwencji jej stosowania,
6) poszerzenie katalogu zachowań osób stosujących przemoc domową o zachowania alternatywne dla krzywdzących w celu budowania relacji interpersonalnych opartych na poszanowaniu domowników i postawie partnerskiej,
7) kształtowanie umiejętności w zakresie wychowania dzieci bez użycia przemocy domowej,
8) uznanie przez osobę stosującą przemoc domową swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy,
9) uzyskanie informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

3. Zakres programu:

1) informacja o programie,
2) rekrutacja uczestników zajęć grupowych,
3) prowadzenie zajęć grupowych,
4) prowadzenie zajęć indywidualnych,
5) monitorowanie zachowania związanego z przemocą u osób uczestniczących w programie przez okres 3 lat po jego zakończeniu,
6) ewaluacja programu,
7) współpraca z instytucjami tj. Policją, Sądem Rejonowym (kuratorzy), Prokuraturą,
8) współpraca z instytucjami z miast ościennych realizującymi Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej,
9) współpraca z mediami w celu rozpowszechniania programu przeciwdziałania przemocy domowej wśród mieszkańców Jaworzna.

4. Szczegółowy harmonogram.

1) Informacja osób stosujących przemoc domową o możliwościach uczestnictwa w Programie korekcyjno – edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową.

a) osoby stosujące przemoc domową uczestniczą w programie w oparciu o art. 72, § 1, pkt. 6 – 6b Kodeksu Karnego, tj.: „Zawieszając wykonanie kary, zobowiązuje a jeżeli orzeka środek karny, może

zobowiązać skazanego do poddania się terapii uzależnień, poddania się terapii, w szczególności psychoterapii lub psychoedukacji, uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych”,

b) na wniosek lub zalecenie kuratora sądowego wśród osób skazanych pozostających w okresie próby w warunkach wolnościowych (warunkowe zawieszenie wykonania kary, warunkowe przedterminowe zwolnienie) za czyn(-y) z art. 207 par. l kk. (przemoc domowa), lub inne przestępstwo przeciwko rodzinie z rozpoznaniem stosowania przemocy wobec najbliższych,
c) jako uzupełnienie terapii leczenia uzależnienia od alkoholu, narkotyków lub innych substancji psychoaktywnych,
d) wszczętą procedurę „Niebieskie Karty”, w której są wskazani jako osoby podejrzewane o stosowanie przemocy w rodzinie,
e) dobrowolne zgłoszenie się osoby do uczestnictwa w programie.

Warunkiem przyjęcia osoby do uczestnictwa w programie jest uznanie przez nią faktu stosowania przemocy domowej. Szczegółowe warunki uczestnictwa przedstawiane są uczestnikowi na spotkaniu indywidualnym rekrutującym do uczestnictwa w grupie dla osób stosujących przemoc domową pod nazwą „Trening konstruktywnego radzenia sobie ze złością i agresją dla osób stosujących przemoc domową".

Poinformowanie osób stosujących przemoc domową o możliwościach uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową dokonują osoby zaangażowane w prowadzenie procedury Niebieskie Karty, członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego, grup diagnostyczno – pomocowych, kuratorzy i inne podmioty, które w wyniku uprawnień mają możliwość wydawania nakazów uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

2) Zajęcia indywidualne – rekrutacja do grupy „Trening konstruktywnego radzenia sobie ze złością i agresją dla osób stosujących przemoc domową".

Przewiduje się 1 godzinną sesję indywidualną. Celem spotkania indywidualnego jest diagnoza, uzyskanie informacji na temat powodu skierowania do programu, a także rozpoznanie motywacji do uczestnictwa w treningu. Uczestnik zapoznawany jest z celami oraz warunkami uczestnictwa. Prowadzący grupę dokonują wstępnego rozpoznania czy uczestnik jest uzależniony od alkoholu lub innych środków psychoaktywnych. Podczas spotkania wypełniana jest ankieta „Kryteria przyjęcia do programu” oraz omawiane są szczegółowe warunki uczestnictwa.

3) Zajęcia grupowe lub indywidualne.

Podpisanie kontraktu terapeutycznego odbywa się na pierwszych zajęciach grupowych. Z chwilą podpisania kontraktu kandydat staje się uczestnikiem programu.

Czas trwania zajęć grupowych: 4 godziny,

Ilość zajęć grupowych: 15 spotkań, w sumie 60 godzin uczestnictwa w programie.

Zajęcia grupowe odbywają się jeden raz w tygodniu w godzinach popołudniowych przez 4 godziny.

Nie przewiduje się dłuższych przerw między kolejnymi zajęciami niż jeden tydzień.

Warsztaty grupowe obejmują edukację oraz trening konstruktywnych zachowań. Zajęcia prowadzone są z użyciem następujących form warsztatowych: edukacja, dyskusja, odgrywanie ról, scenki.

W sytuacjach uzasadnionych prowadzący zajęcia grupowe może uzupełnić program o dodatkowe godziny indywidualne dla uczestnika (do 4 godzin na uczestnika w trakcie cyklu).

4) **Monitorowanie zachowania związanego z przemocą u osób uczestniczących w programie przez okres 3 lat po jego zakończeniu.**

Celem monitoringu jest sprawdzenie skuteczności i efektów programu poprzez monitorowanie zachowania sprawcy. Monitoring prowadzony jest poprzez kontakt z kuratorem, dzielnicowym, pracownikiem socjalnym lub telefonicznie z partnerkami/partnerami lub innymi bliskimi osoby stosującej przemoc domową. Każdy uczestnik programu ma założoną „Kartę monitoringu", która jest uzupełniana w trakcie trwania programu oraz w wyznaczonych okresach po skończeniu programu przez uczestnika do 3 lat po zakończeniu jego uczestnictwa w programie.

5) **Współpraca z instytucjami tj. Policją, Sądem Rejonowym (kuratorzy), Prokuraturą, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej.**

Współpraca z w/w instytucjami ma na celu propagowanie działalności informacyjnej dla osób stosujących przemoc domową o możliwościach uczestnictwa w programie. Dodatkowo dzięki współpracy można pozyskać obiektywne informacje służące przeprowadzeniu monitoringu zachowań uczestnika programu po zakończeniu jego udziału.

6) **Ewaluacja programu.**

Program oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie podlega ewaluacji, w celu sprawdzenia jego zasadności i efektywności. Ewaluacja umożliwia pomiar skuteczności prowadzonych oddziaływań wobec uczestników zajęć. W związku z powyższym określono konkretne rezultaty programu (w tym poszczególnych działań):

- uczestnictwo w programie (liczbę osób zgłoszonych, a liczba osób, które zakończyły program – spełniające kryteria jego ukończenia tj. np.: zatrzymały przemoc, nabyły lub rozwinęły swoje umiejętności),
- stopień zmiany zachowań i postaw uczestników zajęć,
- ocena i jakość zajęć realizowanych w programie (satysfakcja uczestników np. ocena korzyści uczestnictwa w programie, proponowanych treści, sposobu prowadzenia zajęć.

Program jest ewaluowany w następujący sposób:

a) na etapie wstępnym – analiza zawartości merytorycznej programu i jego zgodności z zaleceniami dotyczącymi oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na terenie województwa śląskiego,

b) w trakcie realizacji - poprzez rozmowę, analizę postaw zachowań uczestników programu i adekwatności

treści programu do ich oczekiwań,

c) po zakończeniu poprzez monitoring zachowań uczestników programu pod kątem osiągnięcia założonych w programie celów.

Ewaluację prowadzi jednostka realizująca program i sporządza raport ewaluacyjny.

7) Współpraca z instytucjami z miast ościennych realizującymi Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej.

Celem współpracy jest bieżąca konsultacja metod i technik używanych podczas zajęć grupowych, a także wymiana doświadczeń związanych z realizacją programu w innych miastach oraz stworzenia jak najbardziej efektywnego systemu oddziaływań korekcyjnych na osoby stosujące przemoc w rodzinie.

8) Współpraca z mediami i innymi środkami masowego przekazu w celu rozpowszechniania Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej wśród mieszkańców Jaworzna.

Program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową jest częścią Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Jaworznie realizowanego w naszym mieście. Założeniem programu jest zmniejszenie występowania zjawiska przemocy wśród rodzin zamieszkujących Jaworzno. Konsekwentne i systematyczne działania informacyjne kierowane do mieszkańców przynoszą efekty w postaci wzrostu świadomości społeczeństwa w temacie zagrożeń wynikających z przemocy domowej. Mieszkańcy naszego miasta znają miejsca, do których mogą zwrócić się po pomoc w sytuacji zagrożenia przemocą. Staramy się na bieżąco informować społeczność lokalną o możliwościach pomocy zarówno dla osób doświadczających przemocy domowej, jak i dla osób stosujących taką przemoc. Współpraca z mediami i właścicielami stron internetowych kierujących informacje do mieszkańców naszego miasta o jego problemach pomagają w działalności informacyjnej na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

5. Szczegółowy opis działań w „Treningu konstruktywnego radzenia sobie ze złością i agresją dla osób stosujących przemoc domową".

1) Zawartość merytoryczna.

a) „Trening konstruktywnego radzenia sobie ze złością i agresją dla osób stosujących przemoc domową" oparty jest na elementach Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Duluth oraz zaleceń dotyczących realizacji programów oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową na terenie województwa śląskiego na lata 2024-2030.

b) „Trening konstruktywnego radzenia sobie ze złością i agresją dla osób stosujących przemoc domową" prowadzony jest w miejscu, gdzie nie prowadzi się terapii dla osób doznających przemocy.

c) Uczestnikom proponowane są następujące obszary tematyczne do pracy w trakcie uczestnictwa w Treningu:

- obszar związany z różnicami płciowymi i wynikającymi z nich stereotypami, które mają powiązania ze stosowaniem przemocy domowej, realne a wyobrażone różnice między kobietami a mężczyznami,
- obszar związany z planowaniem i rozwijaniem samokontroli w relacjach międzyludzkich - rozpoznawanie osobistych postaw w tym temacie oraz wpływ własnych przekonań dotyczących kontroli w relacjach na stosowanie przemocy domowej, zachowania asertywne i agresywne, umiejętność ich rozróżniania itp.,
- obszar związany planowaniem i rozwijaniem samokontroli,
- obszar związany z rozpoznawaniem uzależnień i ich związku na zaburzenia życia rodzinnego i na stosowanie przemocy,
- obszar związany z poprawną komunikacją interpersonalną,
- obszar związany z tworzeniem pozytywnych standardów w życiu rodzinnym i kierowanie się wartościami w relacjach w rodzinie,
- obszar związany z seksualnością i zachowaniami przemocowymi w tej sferze,
- obszar związany z wpływem przemocy domowej na psychikę dzieci,
- obszar związany z kształtowaniem postaw tolerancji i szacunku wobec osób starszych i niepełnosprawnych,
- obszar związany z informacjami na temat możliwości pomocy terapeutycznej dla osób stosujących przemoc domową.

Przyswajanie wiedzy odbywa się między innymi poprzez prowadzenie otwartej dyskusji oraz odwoływanie się do indywidualnych doświadczeń, a przede wszystkim praca grupowa w formie warsztatowych ćwiczeń, która obejmuje rozwój umiejętności i kształtowanie postaw w zakresie:
- rozwijania samokontroli, określenia tzw. zapalników,
- komunikacji interpersonalnej, umiejętności rozwiązywania konfliktów,
- przyjmowania i wyrażania krytyki,
- treningu mówienia o sprawach osobistych, umiejętność uważnego słuchania,
- wypowiadania i przyjmowania komplementów,
- treningu radzenia sobie w sytuacji kryzysowej,
- poszanowania seksualności, przemoc seksualna,
- planowania umiejętności, stawiania celów, podejmowania decyzji,
- promowania pozytywnych standardów i wartości życia rodzinnego.

Celem treningu jest nabycie u uczestników umiejętności rozpoznawania u siebie tzw. zapalników oraz fizycznych objawów świadczących o występowaniu zachowań agresywnych, zapoznanie uczestników z technikami i metodami, których zastosowanie pozwoli na uniknięcie przemocy (stop, przerwa na ochłonięcie). Kolejne sesje poświęcane są nauce nowych konstruktywnych zachowań będących alternatywą dla zachowań przemocowych. Służą temu wykłady oraz ćwiczenia poświęcone między innymi zachowaniom asertywnym, nowym sposobom rozwiązywania problemów, zasadom sprawiedliwej kłótni oraz

nauce umiejętności prawidłowej komunikacji werbalnej i niewerbalnej. Efektem treningu jest rozpoznawanie własnych emocji przez uczestników, radzenie sobie z nimi, a przede wszystkim zaprzestanie stosowania przemocy.

6. Czas realizacji.

Program będzie realizowany w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Jaworznie.

Czas realizacji programu: styczeń – grudzień

Kolejne sesje będą powtarzane cyklicznie. Jedna sesja obejmuje:

Spotkanie rekrutacyjne - 1 godzina,

Spotkania grupowe - 15 sesji

Czas trwania sesji grupowej - 4 godziny

Liczba osób prowadzących program - 2 osoby.

W sytuacjach uzasadnionych przez prowadzących program uczestnik może mieć możliwość skorzystania z zajęć indywidualnych w wymiarze do 4 godzin.

Każdy uczestnik w programie ma do realizacji pełny cykl w wymiarze 1 godzina rekrutacyjna, 60 godzin pracy grupowej i do 4 godzin pracy indywidualnej. Uczestnik może wejść do programu w dowolnym momencie jego trwania i uzupełnia poszczególne tematy zgodnie z ich harmonogramem. Szczegółowe warunki uczestnictwa w programie są przedstawiane każdemu uczestnikowi w formie pisemnej przed podjęciem decyzji o podpisaniu kontraktu uczestnictwa w programie.

7. Zakładane rezultaty. Warunki ukończenia programu.

Zakładane rezultaty do osiągnięcia przez uczestników to zmiana zachowania w kierunku nie używania zachowań przemocowych, zarówno przemocy fizycznej jak i psychicznej wobec osób najbliższych, przyswojenie oraz umiejętność wykorzystania treści poznanych podczas zajęć w programie i nabycie umiejętności radzenia sobie z zachowaniami agresywnymi oraz kontroli własnych zachowań, a także:

- przyjmowanie odpowiedzialności za stosowanie przemocy wobec osób najbliższych,
- nabycie umiejętności zwracania się o pomoc do instytucji i korzystania z oferty pomocowej,
- umiejętność przyjmowania informacji zwrotnych,
- ukończenie programu przez uczestnika.

Warunkiem ukończenia programu oraz uzyskania zaświadczenia o ukończeniu jest:

1) uczestnictwo w co najmniej 80% zajęć grupowych założonych w programie, tj. 48 godziny.
2) zaprzestanie stosowania przemocy.
3) aktywne uczestnictwo w zajęciach, wykonywanie zadań wyznaczonych przez prowadzących.
4) pozytywna ocena ze strony prowadzących uczestnictwa w programie na postawie wypełnionej ankiety

na zakończenie programu.

8. Monitoring uczestników programu.

Monitorowanie uczestników po zakończeniu uczestnictwa w programie przez okres 3 lat.

Celem monitoringu jest sprawdzenie skuteczności i efektów programu oraz monitorowanie zachowania osoby stosującej przemoc w rodzinie. Monitoring prowadzony jest poprzez kontakt z kuratorem, dzielnicowym, pracownikiem socjalnym lub telefonicznie z partnerkami/partnerami lub innymi bliskimi osoby stosującej przemoc w rodzinie. Efekty monitoringu są zapisywane w „karcie monitoringu uczestnika programu".

Monitoring odbywać się będzie 1 raz na kwartał przez okres sześciu miesięcy, kolejny monitoring odbywał się będzie 1 raz na 6 miesięcy.

9. Osoby realizujące program.

Do prowadzenia programu zatrudnione zostaną osoby, które spełniają warunki określone w § 6 Rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. (Dz.U. z 2023 r., poz. 1163) w sprawie programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

Załącznik nr 2 do Gminnego Programu

PROGRAM PSYCHOLOGICZNO – TERAPEUTYCZNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ DLA MIASTA JAWORZNA

1. Cel programu.

Głównym celem programu jest utrwalenie przez osoby stosujące przemoc domową zmian postaw i zachowań nabytych w trakcie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych oraz kształtowanie relacji opartych na wzajemnym szacunku, a w konsekwencji wyeliminowanie zjawiska przemocy domowej.

Cele szczegółowe:

a) wzbudzanie motywacji wewnętrznej do zmiany zachowań przemocowych,
b) zdobycie lub poszerzenie wiedzy i umiejętności powstrzymywania się od zachowań przemocowych,
c) nabycie umiejętności służących rozwiązywaniu problemów i konfliktów bez użycia przemocy,
d) nabycie i kształtowanie umiejętności prospołecznych, w tym: asertywności, rozpoznawania, nazywania i wyrażania emocji, radzenia sobie w sytuacjach trudnych i konfliktowych, radzenia sobie ze stresem, lękiem i złością,
e) poszerzenie samoświadomości, zwłaszcza w kontekście własnych zasobów oraz ograniczeń i negatywnych stereotypów funkcjonowania w relacjach rodzinnych,
f) nabycie i doskonalenie umiejętności wychowawczych i rodzinnych opartych na wychowaniu bez przemocy,
g) rozwój umiejętności związanych z budowaniem relacji rodzinnych i partnerskich,
h) pogłębianie wiedzy na temat wpływu przemocy na relacje społeczne i sposobów jej przeciwdziałania,
i) diagnozowanie potrzeb i nabywanie umiejętności dobierania prawidłowych strategii w ich zaspokajaniu,
j) wzmacnianie postawy odpowiedzialności wobec siebie i innych.

2. Odbiorcy programu.

Odbiorcami programu są osoby dorosłe, które ukończyły program korekcyjno - edukacyjny i wyrażają chęć dalszego uczestnictwa w programie.

Uczestnicy mogą zgłaszać się do programu dobrowolnie lub mogą być kierowane przez inne podmioty i instytucje.

Osoby, u których zostało rozpoznane uzależnienie od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych, mogą uczestniczyć w programie psychologiczno – terapeutycznym po zakończonym programie psychoterapii uzależnień.

3. Rekrutacja.

- ukończenie programu korekcyjno – edukacyjnego z wynikiem pozytywnym oraz deklaracja chęci dalszej pogłębionej pracy nad sobą,

- wstępna kwalifikacja uwzględniająca diagnozę funkcjonowania i sytuacji życiowej oraz specyfikę przemocy, udokumentowana w karcie klienta, zakończona podpisaniem kontraktu terapeutycznego.

Podpisując kontrakt terapeutyczny uczestnik akceptuje zasady udziału w programie oraz warunki jakie należy spełnić, by program ukończyć oraz okoliczności powodujące wykluczenie z programu. Na zajęciach będą podpisywane listy obecności przez uczestników.

Działania prowadzone w ramach rekrutacji będą udokumentowane (karta rekrutacji uczestnictwa w programie psychologiczno - terapeutycznym).

Program psychologiczno – terapeutyczny będzie realizowany w formie spotkań indywidualnych i grupowych. Poszczególne formy mogą być stosowane naprzemiennie, tak aby w największym stopniu zindywidualizować i dostosować oddziaływania psychologiczno – terapeutyczne do potrzeb osób stosujących przemoc domową.

4. Wstępna kwalifikacja i diagnoza uczestników.

Warunkiem udziału w programie jest:

- zaprzestanie stosowania przemocy,
- ukończenie programu korekcyjno - edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową,
- nienadużywanie środków psychoaktywnych oraz alkoholu,

Osoby do udziału w programie psychologiczno - terapeutycznym będą kwalifikowane na podstawie diagnozy powstałej w trakcie zajęć korekcyjno – edukacyjnych.

Zakres diagnozy obejmował będzie:

- okoliczności skierowania do programu korekcyjno – edukacyjnego,
- określenie czy uczestnik aktualnie stosuje zachowania przemocowe,
- aktualna sytuacja rodzinna, zawodowa i prawna,
- rozpoznanie świadomości własnych zachowań oraz motywacji do udziału w programie psychologiczno – edukacyjnym.

5. Czas realizacji.

Program będzie realizowany w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Jaworznie.

Realizacja programu przebiega w zależności od specyfiki uczestników.

Czas realizacji programu: listopad - grudzień

Zajęcia będą się odbywały jeden raz w tygodniu, po dwie godziny. Przerwy pomiędzy zajęciami nie mogą być dłuższe niż 2 tygodnie.

6. Założenia organizacyjne.

Dla każdego z uczestników przewidziane jest 16 godzin spotkań w ramach programu. Osoba ukończy Program, jeśli weźmie udział w min. 80 % spotkań.

W sytuacji utworzenia grupy terapeutycznej przewiduje się 8 zajęć, które będą odbywać się raz w tygodniu w wymiarze 2 godzin zegarowych oraz jedno spotkanie diagnostyczne, przed rozpoczęciem programu. Realizacja spotkań grupowych odbywać się będzie w systemie zamkniętym.

7. Szczegółowy opis działań. Zakres tematyczny.

Indywidualne spotkania rozpoczną się tzw. spotkaniem diagnostycznym, podczas którego zostanie zawarty kontrakt terapeutyczny, zawierający reguły uczestnictwa w programie oraz warunki ukończenia programu oraz okoliczności powodujące wykluczenie z programu. Pracownik podczas spotkania motywuje kandydata,

rozpoznaje sytuację życiową i aktualne problemy oraz określa oczekiwania wobec terapii i zmiany w życiu. Część spotkań indywidualnych ukierunkowana będzie na najbardziej zaburzone obszary funkcjonowania.

Część spotkań grupowych odbywać się będzie w systemie zamkniętym, nie przewiduje się dołączania w trakcie realizacji edycji nowych osób. Uczestnicy będą pracować nad rozwijaniem i utrwalaniem zmian osiągniętych w wyniku udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym.

Tematyka spotkań będzie dotyczyła pracy w obszarze relacji w systemie rodzinnym:

1. Komunikacja jako proces wysyłania i odbioru informacji:

a) informowanie co się dzieje wewnątrz nas,

b) co sądzimy i wiemy,

c) czego oczekujemy od innych,

d) jak interpretujemy to, co robią inni,

e) jakie są nasze intencje.

2. Asertywne wyrażanie potrzeb

3. Asertywna obrona granic

4. Rozwiązywanie konfliktów w rodzinie, spór konstruktywny

5. Rozumienie partnera i siebie

6. Rozwijanie intymności, opieki i umacnianie więzi

7. Radzenie sobie z indywidualnymi różnicami

8. Ewaluacja programu.

Program oddziaływań psychologiczno - teraputyczny dla osób stosujących przemoc w rodzinie podlega ewaluacji, w celu sprawdzenia jego zasadności i efektywności. Ewaluacja umożliwia pomiar skuteczności prowadzonych oddziaływań wobec uczestników zajęć. W związku z powyższym określono konkretne rezultaty programu (w tym poszczególnych działań):

- uczestnictwo w programie (liczbę osób zgłoszonych, a liczba osób, które zakończyły program – spełniające kryteria jego ukończenia tj. np.: zatrzymały przemoc, nabyły lub rozwinęły swoje umiejętności),
- stopień zmiany zachowań i postaw uczestników zajęć,
- ocena i jakość zajęć realizowanych w programie (satysfakcja uczestników np. ocena korzyści uczestnictwa w programie, proponowanych treści, sposobu prowadzenia zajęć).

Program jest ewaluowany w następujący sposób:

a) na etapie wstępnym – analiza zawartości merytorycznej programu i jego zgodności z zaleceniami dotyczącymi realizacji programu psychologiczno - terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową na terenie województwa śląskiego,

b) w trakcie realizacji - poprzez rozmowę, analizę postaw zachowań uczestników programu i adekwatności treści programu do ich oczekiwań,c) po zakończeniu poprzez monitoring zachowań uczestników programu

pod kątem osiągnięcia założonych w programie celów. Ewaluację prowadzi jednostka realizująca program i sporządza raport ewaluacyjny.

9. Monitoring uczestników programu.

Monitorowanie uczestników po zakończeniu uczestnictwa w programie przez okres 3 lat po ukończeniu programu. Celem monitoringu jest sprawdzenie skuteczności i efektów programu oraz monitorowanie zachowania osoby stosującej przemoc w rodzinie. Monitoring prowadzony jest poprzez kontakt z kuratorem, dzielnicowym, pracownikiem socjalnym lub telefonicznie z partnerkami/partnerami lub innymi bliskimi osoby stosującej przemoc w rodzinie. Efekty monitoringu są zapisywane w „karcie monitoringu uczestnika programu". Monitoring odbywać się będzie 1 raz na kwartał przez okres sześciu miesięcy, kolejny monitoring odbywał się będzie 1 raz na 6 miesięcy.

10. Zakładane rezultaty.

Zakłada się, że realizowany Program psychologiczno – terapeutyczny doprowadzi do utrwalenia zmiany postaw i wzorców zachowań nabytych w trakcie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych, a w konsekwencji przyczyni się do zatrzymania przemocy w rodzinie.

Przewidywane efekty realizacji programu:

- minimum 1 edycja w ciągu każdego roku kalendarzowego,
- wzrost poczucia bezpieczeństwa oraz poprawa jakości życia rodziny uczestnika,
- zatrzymanie przekazywania przemocowych wzorców rozwiązywania problemów w rodzinie,
- uświadomienie uczestnikowi osobistej odpowiedzialności za zachowania wobec rodziny,
- wzrost kompetencji uczestników programu w zakresie konstruktywnego rozwiązywania konfliktów w związku i rodzinie,
- wzrost kompetencji uczestników w zakresie podejmowania działań zaradczych i interwencyjnych.

11. Osoby realizujące program

Do prowadzenia programu zatrudnione zostaną osoby, które spełniają warunki określone w § 5 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r., poz. 1166) w sprawie programów psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy.